

VROČINSKI STRES IN POLETNA SUŠA 2011

Oskrba tal z vodo je kritična na Obali in v višjih predelih Slovenske Istre, kjer se sušne razmere ponovno stopnjujejo. Tudi na Krasu, Goriškem in Vipavskem je voda v tleh postala ponovno težje dostopna. Podobno je tudi v drugih predelih Slovenije kjer so poljščine in trajni nasadi v vročinskem in sušnem stresu.

Maksimalne temperature zraka na Goriškem so segle prek 37 °C, v osrednji Sloveniji prek 35 °C, na Obali, Štajerskem, Dolenjskem in v Prekmurju preko 33 °C. To je sprožalo visoko izhlapevanje. Na Goriškem je v zadnjih desetih dneh dnevno izhlapelo iz tal in rastlin nad 5 mm, na Obali nad 6 mm vode. Tudi drugod po Sloveniji so bile dnevne vrednosti izhlapevanja med 4 in 5 mm.

Letos je bilo na Primorskem nadpovprečno število dni z evapotranspiracijo večjo od 5 mm. Dolgoletno povprečje (1993 – 2010) je bilo 24. avgusta preseženo že za 12 dni. Mesečno povprečje je bilo preseženo v maju, podobno bo tudi v avgustu.

Vsebnost vode v talnih rezervoarjih je prešla v kritično območje, ko je rastlini voda težko dostopna in se približuje točki venenja.

V letošnjem vegetacijskem obdobju je kljub nekajkratnim nalivom najbolj problematična Primorska, vodni primanjkljaj 480 mm pomeni, da je padlo od 1. aprila 245 mm dežja, izhlapelo pa je 724 mm vode. Tudi na Goriškem je vodna bilanca negativna, primanjkljaj je 280 mm. V osrednji Sloveniji, na celjskem in Štajerskem so razmere boljše, vendar je vodna bilanca tudi v primanjkljaju za 100 do 150 mm. Med 50 in 70 mm vode pa je primanjkovalo na Dolenjskem in v Prekmurju.

Na tratah in na trajnem travinju se zelo hitro pozna suša in vročina. Velik del trajnega travinja je na nagnjenih višinskih ali kraških območjih, kjer se suša še bolj izraža. Za razliko od mnogih drugih kmetijskih rastlin je travna ruša trajnega travinja večletna. Posledice suše na eni strani vplivajo na pridelovalno sposobnost travinja tudi v naslednjih letih. Letos je bil zmanjšan odkos že v spomladanskem obdobju.

Vremenske razmere so dobre za dozorevanje zgodnjih sort hrušk in jablan. Nevarnost predstavljajo sončni ožigi. V zadnjih letih sadjarji vse pogosteje poročajo o novi vremensko pogojeni nevšečnosti - pojavu sončnih ožigov na plodovih, ki povzročajo občutno zmanjšanje kvalitete. Za poškodbe na plodovih je nevarna kombinacija, ko najvišja dnevna temperatura zraka za vsaj dva dni zaporedoma za 5 ur dnevno preseže 30 °C, dnevna vrednost sončnega obsevanja pa preseže 2400 J/cm². Od ostalih dejavnikov ima na pojav ožigov najmočnejši vpliv pomanjkanje vode v tleh, deževna obdobja pred nastopom povišanih temperatur zraka, kar spira voščeno prevleko. Drugi dejavniki (veter, ozon) pa občutljivost še povečujejo. Takšne razmere so bile tudi v letošnjem letu.

Pri sončnem ožigu lahko v enem dnevu porjavi zelo veliko listov po celem drevesu, pri čemer je listna žila vsaj v začetku še vedno zelena do zeleno rumenkasta. Najpogosteje list začne rjaveti od zunanjih robov proti notranjosti.

Dozorevanje jabolok in hrušk v letošnjem letu je v večjem delu Slovenije 10 do 12 dni zgodnejše kot povprečju, glede na lansko leto pa od 5 do 7 dni. Od sredine do konca avgusta dozorevajo tudi zgodnje sorte jablan kot so na primer james grieve, grafenštajnc, gala, elstar, lobo. Vremenske razmere so idealne za nabiranje sladkorjev oziroma suhe snovi in teže.

Dozoreva tudi grozdje in hmelj. V polnem teku je obiranje hmelja.

V dozorevajočem grozdju je povečana temperatura jagod, kar lahko vpliva na moteno presnovo kislin. Tudi pri vinski trti lahko pride do ožigov grozdja. Visoke temperature zraka lahko sprožijo izjemno hitro dozorevanje in na Primorskem se je dva tedna prej kot običajno začela trgategv zgodnjih sort vinske trte.

Na koruznih poljih je opazno zvijanje listov ob vročinskem stresu.

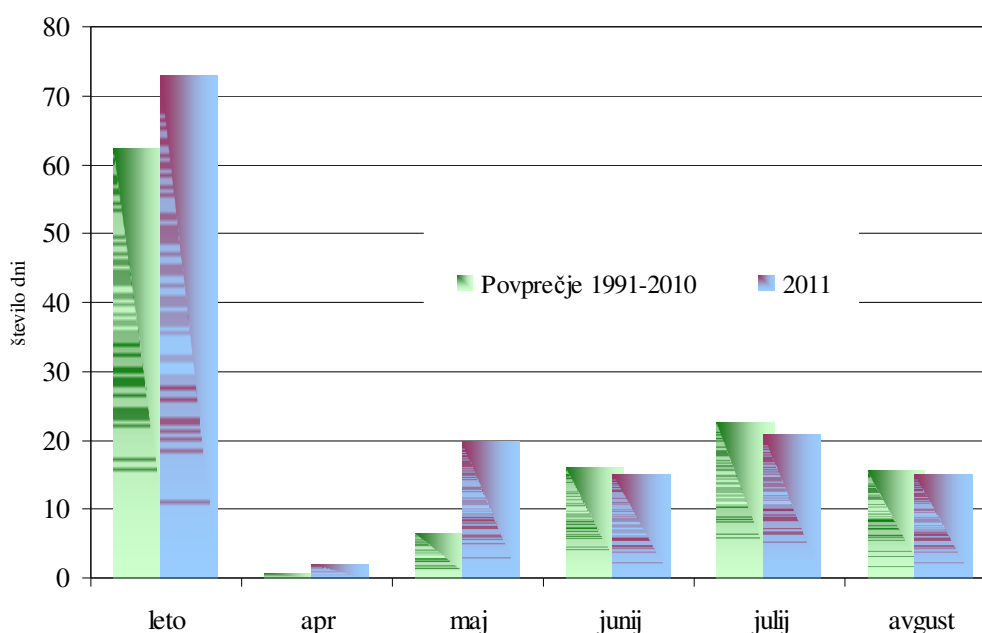
V primeru suše je seveda ena izmed najuspešnejših rešitev dodajanje vode, predvsem pri zelenjadnicah in v trajnih nasadih. Pomembno je tudi pravočasno dodajanje vode. Zalivamo zgodaj zjutraj ali pozno popoldne, s čimer zmanjšamo izhlapevanje vode in preprečimo ožige listov.

Za večino gojenih rastlin je pomembno pravočasno dodajanje vode, kjer je to mogoče. Podatke o količini izhlapele vode za nekaj lokacij v Sloveniji lahko pridobite na spletnih straneh ARSO: <http://meteo.arso.gov.si/met/sl/agromet/recent/wb/>. V dekadnem biltenu stanja vodne bilance tudi pregled stanja vodne bilance za zadnjih deset dni <http://meteo.arso.gov.si/met/sl/agromet/recent/wb/currentyear/>.

V preteklem tednu je vladala visoka toplotna obremenitev. Vročina je bolj neprijetna v mestih kot v neurbaniziranem okolju. Poslabšajo se tudi razmere v hlevih, še posebej na mestih, kjer je koncentracija živali visoka. Pri porastu temperature v hlevu nad 20 °C prične govedo porabljati energijo za hlajenje lastnega telesa. Odvečno energijo govedo odvaža v ozračje v obliki potenja. V primeru visokih temperatur in visoke relativne vlažnosti okolice pa ta proces odpove. Znaki vročinskega stresa so zmanjšano zauživanje krme, povečano pitje vode, pospešeno dihanje, sopenje, močnejše potenje, slinjenje.

Obeti: Vročina se nam obeta še do sobote, v noči na nedeljo pričakujemo ohladitev, na severu Slovenije mogoče tudi nekaj padavin.

Število dni z izhlapevanjem več kot 5 mm/dan v letu 2011 (do 23. avgusta) in primerjava z dolgoletnim povprečjem 1991-2010 v Portorožu

**Kumulativna višina padavin od 1. januarja do 22. avgusta 2011
(črta ponazarja potek kumulativne višine padavin dolgoletnega povprečja 1961 – 1990)**

